

עין משפט נר מצוה

יד א מ״י פ״ב מ׳ל כזורים ה״ל סתם עינן קמח ט״ס״ע ״ידע ס״י שאל ספיק א׳״ ב ״שע ספרי ב דבנאן״:

מוסף רש"י

ופודה בו פעמים הרבה. שאס חזר כסן ומגטו לו לישראל וס לו פטרי חמורים יטל לפסחן יוס (לקמן ס.ו). ועבודה בבכורות. דמתיב (שמות דג) וישלח את נערי כס לישראל וס (ובחסי קיב.).

שיטה מקובצת

אן שהרי מנה הכובס עורפין באדם. וביי בהמה אצ"י שהיו עורפין בהמה ישראל יתר מבמות הלויס מי"מ לא פירש שצריך לפרווחן לפי שפטורים היו משום דשה אחד פוטר כמה פטורים וכו'. גליין תוס' חצינונית. ס ומקנה ר' וס' חס' תוס' חצינונית לא קאי אנדרים תוס' ונדבות אלא אבכורות קאי אבל נדרים ונדבות ר"ל אותו היום החתול הקרוב ולא קודם לכן וכן דקדק רש"י ו"ל שהרי לא הוכיז בדבריו ר"ל בכורה. ולי נראה דזה קאי על תוס'. וד"ה אותו היום חבל על לשון המנחה ומקנה רב מצאתי כחוב זה הלשון תוס' חצינונית הוה מצי למימר דשמה אחד מכאן לא שמוני היה בסוף המשנה: ס אלאמא חובות בכמה לא קרוב. ותימה לה"י אלתון דהרי קודם שהוקם המשכן הקרובי חובות בכמה (קריב) (ושהקריב) חטאת כל שבעת ימי המלואים ונראה לי דקדוקם של כן ר"ל בכמה שכל אחד מניה אותה בראש גנו ובהך מלתא מיתרצה קרישי אחרת דשמה החוט' במס' יומא גבי הא דפרין בפי"ק דתענית כמה שמש משה ר"ל בשבעת ימי המלואים ומקשים תהוסי' שם נימא דשמש בבגדי כהונה ותירוצו כיון דכל י' ימי המלואים היה משה מעמיד המשכן ומופרקו היו בכמה ואין בגדי כהונה בכמה וקשיא דהא חטאת המלואים קריבה כל ד' ואי בכמה קשיבה את אמרי' הא דחובה בכמה לא קרובה ולפי' אשר תירוצו דלא מיירי הכא למעט קר הבמות שכל אחד עושה בראש גנו אי"כ לא רשיבי שבעת ימי המלואים בכמה וצ"ל דמשום הכי קא בעי במה שמש משה לא ימי המלואים דפשיטא לה לא שלא שמש בבגדי כהונה מפני שלא א' תכלישו לו בהגדים לכהונה ועבודה עד שלבשה אתיו ומנשחו בימי המלואים יו"מ דמשום הכי בעי במה שמש וכו' ולא קאמר בבגדי כהונה דאחרן ובניי חריב בפי' בגדים ולא למשה ואלא דתירא דאי"כ אכאי לא קניב במה שמש משה בארבעים שנה שהיו ישראל במדבר כדאמר' בפי' טבול יום ששימש משה בכהונה גורילה לכן נראה כדפרי' ע"כ. תוס' חצינונית. ח דשה אחד של כן לוי פטר כמה פטרי חמורים וישראל לא דין הוא שפסקינו של עצמן ואי"כ פטרי חמוריהם של לויס נפטרו במדבר וכן לדורות נמי כדנפקא לן לקמן מדמתיב והיו. ותימה ה"ל כחוב רב ספרא אלא כ"י כחוב כחבור לקמן וי"ל דלא דאין הו' ק"י גמור כיון דלא אמר הכתוב לאו שיפטור של ישראל ולא של לויס חבריהם אבל מי"מ לגבי עצמן שפיר הוה ספרי שיפטור את של עצמן כיון שפטור את

של ישראל ודוחה הוא ועוד קשה דתימה הוא מאי ס"ד דאביי כיון דכח ק"י שלו דאם הפקיע את בהמתם אין לנו לומר קר מאי דהחיל' שה ודאפרין בר לקמן דלא החיל' שה לא ליפקע י"ל דלא הוה ליה במדבר שה ולא פטר חמור שלא הפקיע דבר לא ליפקע לעולם אפי"כ אף (כז) (כח) וליה זה היה של ופטר חמור אחרי כן ושה לא דווקא והיו דומיא דפחות מבן חדש לא ליפקע תוסי' חצינונית וכן כתוב בגליין וק"ל לישנא דהק' הכא לפי' בר ספרא פטורים דמתי' וי"ל דהק' דהכא לא קאי בפטורים דרואי פטורים אפריון פטר חמור כדפרישי' אלא קאי ליישבי פטר כמן ששפרש הוולף ע"כ. וכן כתוב בתוס' חצינונית וי"ל נראה דהכי קאמר רואי דכהניס לויס פטורים מפדיון הבן מקי' וכו' ומכבוד בהמת טמאה בהיקש ולהכי אמרינן בהמת כהניס לויס פטורים מפדיון פטר חמור מפדיון הבן אם הפקיעה קדושת וכו' ומפטר חמור במוציא ומתי' לא חושש להוכיז ההיקש דשדשו הוא ע"כ. וי"ל תוס' חצינונית בפי' הקנטרס דשה דמאי יחידוש הוא כיון שהוה וקנאס ושקא מ"ל דאינו נתפס בקדושת פטר חמור ויכול לחזור ולפדותו. ועוד פירש ר"ת דמירי ר"ת דהכי בספק פטרי חמורים וקאי אותו דקתני לעיל מינה א' בכרה וא' לא בכרה וילדו וזכר ונקבה מפורש טלה והוא לעצמו וקאמר דבהמה ספק פודה פטר ראשון וחזור ופודה בו פטר מומר ב' דאף כי כולה מספק א' חזור ודמיא אשה אחד של כן לוי פוטר כמה פטרי חמורים של ישראל דמירי שלא וזו מתחת ידו ע"כ: ס דקאמרת לעיל כן לוי דהריל וכו' ולי"נ דזה המקשה עצמו שהקשה לעיל ממאי דבשה לכן נראה דקאי ארבא דאמר אלא מעתה כבוד בהמה טהורה וכו' והקשה לעיל דכיון דבהמה טהורה הפקיעה חטמאה כ"י ש הפקיע עצמה אלאמא משמע ליה דשמיטא דבהמת טהורה הפקיעה חטמאה ומשום הכי מיקשה ממאי וכו'.

ד: הלוקח עובר חמורו

מה לבספ שכן פודין בו הקדש ומעשר שני. אע"ג דהקדש נפדה בשה ^(ט) וכל דבר חוץ מעדנ וקרקע ושטר כדלמרינן בפי' יש צבור (לקמן דף נה). היינו מטעם ששזו כסף כספק ולא מטעם שה אצל פטר חמור נפדה בשה כל דכו ובשאר בשויו כדלמר לקמן: **ופודה** בו פעמים הרבה. פ"ה אס חזר וקנלו מיד כסן אחר שגמטו לו חזר ופודה בו פטר חמור אחר ור"ת מפדש

דלספק קאי ^(ז) לקמן בפריקין (ד' ט). דקמתי ירשא אחת צברה וזאת לא צברה ילדה וכו' ונקבה מפרשי והוא לענאמו ובספק זה שלן ילא מידו הולך למתי שחזר ופודה בו ספק אחר פעמים הרבה וכן משמע דלספק קאי דקמתי חזר הכי נכנס לדיר להעשר ומוקי ליה בגמ' ^(ט) בספק אצל בודלי לא אפילו נלמער פודה וחזר ופודה כל זמן שהוא ניד ישראל ולא נתן דהא מתן לקמן פטריקין (ט). שמי חמורות שלא צכרו וילדו שני זכרים נותן שני עלאים לכהן: א' קדשו בבורות (נבי) במדבר. לא צבור אדס ולא צבור צהמה והא דפריך לעיל אפי' מנכור צהמה טהורה לפטרו דהא צהמה טהורה דידהו הפקיעה צהמת ישראל הטהורה אין זה אליבא דרש לקש לפי סברתו של עכשיו ומיהו לפי מוסקא דלקמן הוקדשו בחומש הפקודים ואחר כך פסקו נימא: **אורות** חיים. מנאל ואילן לא קריב וצ"ל דגמריס ונדבות קריב משס ואילן משום צבורות נקט אותו היום: **אלא א' איתמר** כו'. למסקנא וז לא נאמרו הני מיתבנא דלעיל וכה"ג איתא בריש המולן (יעמות דף לה: וסס) גבי אלמנה מעוברת ובפרק קמא דמגיגה (דף י.) ופירק התפלת (מה דף כד.) גבי פטיו מוסמסין וצכמה דוכמי איכא טובא ^(ז):

בהמות הרבה ואימא ^(ז) **בהמה רבה** א"כ ליכתוב קרא או בהמה תחת בהמה או בהמתם תחת בהמתם מאי בהמת תחת בהמתם ש"מ חד פטר טובא אמר רבא אף אנן נמי תנינא ^(ז) **ופודה** בו פעמים הרבה ור' חנינא טעמא דמתני' מפרש והכי קאמר מאי טעמא פודה בו פעמים הרבה משום אחד של כן לוי פוטר כמה פטרי חמורים של ישראל איתמר ר' יוחנן אמר קדשו בכורות במדבר וריש לקיש אמר לא קדשו בכורות במדבר ר' יוחנן אמר קדשו בכורות במדבר דרחמנא אמר ליקדשו כדכתיב ^(ז) קדש לי כל בכור וריש לקיש אמר לא קדשו בכורות במדבר מדכתיב ^(ז) והיה כי יביאך וכתיב בתריה והעברת מכלל דמעיקרא לא קדוש איתיביה רבי יוחנן לריש לקיש ^(ז) עד שלא הוקם המשכן היו במות מותרות ועבודה בבכורות אמר ליה באותן שיצאו ממצרים הכי נמי מסתברא דאי לא תימא הכי כן שנה בר מיעבד עבודה הוא ודקארי לה מאי קארי לה הכי קא קשיא ליה אי אמרת בשלמא דלא פסיק קדושתיהו הנך דמעיקרא נמי לא פקעא קדושתיהו אלא אי אמרת דפסק קדושתיהו הנך דמעיקרא נמי פקעא ליה קדושתיהו ואידך דקדוש קדוש דלא קדוש לא קדוש איתיביה ^(ז) אותו היום שהוקם המשכן קרבו להם בישראל נדרים ונדבות חטאות ואשמות בכורות ומעשרות הכי נמי באותן שיצאו ממצרים ומינה אותו היום הוא דקרב מיכן ואילך לא קרב איכא דאמרי איתיביה ריש לקיש לר' יוחנן אותו היום שהוקם המשכן קרבו להם ישראל נדרים ונדבות חטאות ואשמות בכורות ומעשרות אותו היום אין מיכן ואילך לא אימא מאותו היום ואילך ומאי קמשמע לן מאותו היום אין מעיקרא לא ג אלאמא חובות בכמה לא קרוב תא שמע נמצאת אתה אומר בשלשה מקומות קדשו בכורות לישראל במצרים ובמדבר ובכניסתן ישראל ^(ז) לארץ במצרים מהו אומר ^(ז) קדש לי כל בכור במדבר הוא אומר ^(ז) כי לי כל בכור בבני ישראל בכניסתם לארץ הוא אומר והיה כי יביאך והעברת אמר רב נחמן בר יצחק בשלשה מקומות הוזהרו על הבכורות ליקדש ולא קדשו ובמצרים נמי לא קדוש הא קאמר' דקדוש ה"ק מהן קדשו ומהן לא קדשו מתקף לה רב **איתמר** הכי איתמר רבי יוחנן אמר קדשו ולא פסקו וריש לקיש אמר קדשו **באותן שיצאו ממנצרים: והנסיב פקוד כל צבור וכו' .** מנן חדש ומעלה וכן חדש ודאי צמדכר וולד דהא האי מעשה בשנה שנית הוא: ופסקו

מה כסף האמור לדורות בו פרו באותה שעה במדבר הבכורות העורפים על הלויס דכתיב ולקחת חמשת משות שקלים לגולגולת וגו' אף שה האמור לדורות בו פרו באותה שעה במדבר פטרי חמורין של ישראל. מיאה גורא שוה לא מצינא למינמר דמה לבספ דין הוא דפרו בו במדבר משום דכך חשוב שכן פודין בו הקדש וכו': מה בכור אדם לא חלקתה בין לדורות בין לאותה שעה. דאותה שעה פרו העורפים בכסף אף בכור בהמה טמאה וכו' ומקרא מגיר לה: ולא מנה עודפים בהמה בכבורי בהמה שי"מ דשה אחד פוטר כמה: ודילמא לא הוו נפשי להו בהמות. פטרי חמורים יותר מכבשים דלויס לא ס"ד דכתיב ומקנה רב אלאמא דהוה נפשי טובא: ומקנה משמע נמי אחמורים דכתיב וינהג את כל מקנתו מקנה קנינו אשר רכש: ודילמא. אצ"י דנפישא' להו מקנה טובא לישראל כבשים פטורים דלויס הוו נפשי והווי קיימי לבהדי בכורי חמורי בני ישראל והאי דקאמר פשטי' דווקא הוא דאין בכור פודה בכור אחר: ואימא. האי דכתיב בהמת הלויס דבעית מילף מינה אימא היינו כדכתיב בנינוה ובהמה רבה והכי אורחי' דקרא למימר הכי ולא בהמה אחת היא: א"כ. בדאמרת ליכתוב או בהמת תחת בהמת או בהמתם כו': אף אנן נמי תנינא. במתניתין כרי' חטאת תחת ופודה בו פעמים הרבה. ישראל שנתן של לכהן בפדיון פטר חמור וחזר כהן ונתנו לו וחזר ישראל ונתן לכהן בפדיון פטנו אחר וחזר כהן ונתנו לו לישראל יכול לפדות בו באותו של פעמים הרבה אלאמא דשה אחד פודה כמה פטרי חמורים: ור' חנינא. א"כ מאי קמ"ל הא קמ"ל דטעמיה דמתניתין קא מפרש מה טעם משום הכי ^(ז) (ותולה המשנה באימריין) ומקרא יליך במהמת הלויס כו': ר' יוחנן אמר קדשו בכורות במדבר. ר' כבורי אדם שנוולדו במדבר ובין בכורי בהמה שנוולדו במדבר. ובישי אותן בכורות שיצאו ממצרים דקדשו: וריש לקיש אמר לא קדשו בכורות. שנוולדו במדבר אלא אותן שיצאו ממצרים והנן שנוולדו לאחר כניסתן לארץ: ועבודה בבכורות מדאמר דעבודה בבכורות אלאמא דקדשו בכורות במדבר: א"ל. ר' יוחנן ויש עבודה באותן בכורות שיצאו ממצרים: הכי נמי מסתברא. דאי ס"ד באותן שנוולדו במדבר וכי כן שנה בר מיעבד בכורות בכמה הוה דקיימא לן דשנה שניה שיצאו ממצרים הוקם המשכן ונאסרו הבמות ועבירה בכניהם: ור' יוחנן ודקארי' לה מאי קארי' לה. וכי לא ידע דלא

הלוקח עובר חמורו פרק ראשון בכורות

ולדוים מנא לן. שיפטרו צבורי כהנים לויס) דמהאי ק"י לא שמעינן אלא צמדכר: **וממאי דבשה**. וז של כן לוי נפטרו פטרי חמורים של ישראל **ס** דקאמרת לעיל [ע"א] **כן** לוי דהוה ליה שה דאפקע ליפקע: **כסף לדוים**. צצבור אדס (צמדכר יח) ופדויו מנן חדש תפדה צערך כסף חמשת

שקלים: שס לדוים. (שמות יג) ^(ב) ופטר חמור תפדה בשה: **בכסף פדו ככורים** צאותה שעה דכתיב (צמדכר ג) ולקחת חמשת ^(ט) שקלים לגולגולת: **הקדשות**. (ויקרא ס) ואס המקדיש יגאל את ציתו ^(ט) וגו' ומעשר שני דכתיב (דברים יד) ונתתה בכסף הילכך פדו צו צבורות צמדכר כלדורות תאמר בשה שאין פודין צו הקדשות: **פדע**. שלא נמנו ^(ז) צבורי צהמת ישראל מדלא מנה הככוב עודפים צצהמה כמו שמונה באדס שלשה ושצנים ומאמתי: ^(ז) ^(ז) **דלא הוו**. להן לישראל צהמות טובא כלויס: **ודילמא אפילו פני**. דמקנה רב היה לצני ראובן אפ"ה לא הוו עדפי צצהמה שיהו צבורי צהמת ישראל עודפים על פשוטי צהמות לויס: **ואימא**. הא דכתיב צהמת הלויס צהמות טובא משמע כדאשכחן צנינוה (יונה ד) וצהמה רצה אלמנא צהמה טובא משמע: **אס כן**. דצהמת לויס (וצהמתן לישראל מרוויחו) טובא משמע ליכתבינהו קרא כי הדדי מושני קרא דיצוריה ש"מ חד פטר טובא: **פנינא**. צמתניתין ופודה צו צה פעמים הרצה שאס חזר וקנלו מיד הכהן לאחר שנתנו לו חזר ופודה צו פטר חמור אחר: **ורבי חנינא**. דלמר שה אחד של כן לוי כו' טעמא דמתני' קמפרש והכי קאמר כו': לא קדשו **כצורות**. שנוולד צמדכר: **דמעיקרא**. צמדכר. והאי קדש לי כל צבור מוקי ליה ריש לקיש צמצרים אצל צמדכר לא קדשו מדכתיב כי יציאך והזר והעצרת כל פטר רחס: **צצמות**. לא אחד צנה מוצח ומקריב עליו ומשוקס המשכן נאסרו כדכתיב (ויקרא ז) ואל פתח אהל מועד לא הביאו וגו': **ועצוה צצורות**. צבורי ישראל היו מקריצים ומכאן ואילך הכהניס אלמנא צבורות קדשו: **דאי לא מימא פני**. אלא צאותן שנוולד צמדכר: **כן שנה צר עצוה**. הא משיאלו ממנצרים עד שהוקם המשכן שמה חוה דהוא: **דלא פסיק**. קדוש בכורות דהקן שנוולד צמדכר קדשו איכא למימר דמעיקרא שנוולד ^(ט) (צמדכר) צקדושמיהו קיימי כו': **ומינא**. איכא למשמע דלא קדשו צבורות צמדכר דקתני אותו היום מכלל דמכאן ואילך לא קריב שיוס ראשון הקריצו כל צבורי צהמה שיאלו ממנצרים: **מעיקרא לא**. שלא היה יכול לא אחד לעשות מוצח להקריב צבורות שלו דחובות לא קריב צצמת יחיד: **הוזהרו לקדש**. ועולס לכשיכנסו לארץ: ^(ט) **צמצרים לא קדשו**. צתמיה. והא מודו כולהו לעיל

צמדכר: כן שנה צר עצוה. הא משיאלו ממנצרים עד שהוקם המשכן שמה חוה דהוא: **דלא פסיק**. קדוש בכורות דהקן שנוולד צמדכר קדשו איכא למימר דמעיקרא שנוולד ^(ט) (צמדכר) צקדושמיהו קיימי כו': **ומינא**. איכא למשמע דלא קדשו צבורות צמדכר דקתני אותו היום מכלל דמכאן ואילך לא קריב שיוס ראשון הקריצו כל צבורי צהמה שיאלו ממנצרים: **מעיקרא לא**. שלא היה יכול לא אחד לעשות מוצח להקריב צבורות שלו דחובות לא קריב צצמת יחיד: **הוזהרו לקדש**. ועולס לכשיכנסו לארץ: ^(ט) **צמצרים לא קדשו**. צתמיה. והא מודו כולהו לעיל

מה כסף האמור לדורות בו פרו באותה שעה במדבר הבכורות העורפים על הלויס דכתיב ולקחת חמשת משות שקלים לגולגולת וגו' אף שה האמור לדורות בו פרו באותה שעה במדבר פטרי חמורין של ישראל. מיאה גורא שוה לא מצינא למינמר דמה לבספ דין הוא דפרו בו במדבר משום דכך חשוב שכן פודין בו הקדש וכו': מה בכור אדם לא חלקתה בין לדורות בין לאותה שעה. דאותה שעה פרו העורפים בכסף אף בכור בהמה טמאה וכו' ומקרא מגיר לה: ולא מנה עודפים בהמה בכבורי בהמה שי"מ דשה אחד פוטר כמה: ודילמא לא הוו נפשי להו בהמות. פטרי חמורים יותר מכבשים דלויס לא ס"ד דכתיב ומקנה רב אלאמא דהוה נפשי טובא: ומקנה משמע נמי אחמורים דכתיב וינהג את כל מקנתו מקנה קנינו אשר רכש: ודילמא. אצ"י דנפישא' להו מקנה טובא לישראל כבשים פטורים דלויס הוו נפשי והווי קיימי לבהדי בכורי חמורי בני ישראל והאי דקאמר פשטי' דווקא הוא דאין בכור פודה בכור אחר: ואימא. האי דכתיב בהמת הלויס דבעית מילף מינה אימא היינו כדכתיב בנינוה ובהמה רבה והכי אורחי' דקרא למימר הכי ולא בהמה אחת היא: א"כ. בדאמרת ליכתוב או בהמת תחת בהמת או בהמתם כו': אף אנן נמי תנינא. במתניתין כרי' חטאת תחת ופודה בו פעמים הרבה. ישראל שנתן של לכהן בפדיון פטר חמור וחזר כהן ונתנו לו וחזר ישראל ונתן לכהן בפדיון פטנו אחר וחזר כהן ונתנו לו לישראל יכול לפדות בו באותו של פעמים הרבה אלאמא דשה אחד פודה כמה פטרי חמורים: ור' חנינא. א"כ מאי קמ"ל הא קמ"ל דטעמיה דמתניתין קא מפרש מה טעם משום הכי ^(ז) (ותולה המשנה באימריין) ומקרא יליך במהמת הלויס כו': ר' יוחנן אמר קדשו בכורות במדבר. ר' כבורי אדם שנוולדו במדבר ובין בכורי בהמה שנוולדו במדבר. ובישי אותן בכורות שיצאו ממצרים דקדשו: וריש לקיש אמר לא קדשו בכורות. שנוולדו במדבר אלא אותן שיצאו ממצרים והנן שנוולדו לאחר כניסתן לארץ: ועבודה בבכורות מדאמר דעבודה בבכורות אלאמא דקדשו בכורות במדבר: א"ל. ר' יוחנן ויש עבודה באותן בכורות שיצאו ממצרים: הכי נמי מסתברא. דאי ס"ד באותן שנוולדו במדבר וכי כן שנה בר מיעבד בכורות בכמה הוה דקיימא לן דשנה שניה שיצאו ממצרים הוקם המשכן ונאסרו הבמות ועבירה בכניהם: ור' יוחנן ודקארי' לה מאי קארי' לה. וכי לא ידע דלא

מה כסף האמור לדורות בו פרו באותה שעה במדבר הבכורות העורפים על הלויס דכתיב ולקחת חמשת משות שקלים לגולגולת וגו' אף שה האמור לדורות בו פרו באותה שעה במדבר פטרי חמורין של ישראל. מיאה גורא שוה לא מצינא למינמר דמה לבספ דין הוא דפרו בו במדבר משום דכך חשוב שכן פודין בו הקדש וכו': מה בכור אדם לא חלקתה בין לדורות בין לאותה שעה. דאותה שעה פרו העורפים בכסף אף בכור בהמה טמאה וכו' ומקרא מגיר לה: ולא מנה עודפים בהמה בכבורי בהמה שי"מ דשה אחד פוטר כמה: ודילמא לא הוו נפשי להו בהמות. פטרי חמורים יותר מכבשים דלויס לא ס"ד דכתיב ומקנה רב אלאמא דהוה נפשי טובא: ומקנה משמע נמי אחמורים דכתיב וינהג את כל מקנתו מקנה קנינו אשר רכש: ודילמא. אצ"י דנפישא' להו מקנה טובא לישראל כבשים פטורים דלויס הוו נפשי והווי קיימי לבהדי בכורי חמורי בני ישראל והאי דקאמר פשטי' דווקא הוא דאין בכור פודה בכור אחר: ואימא. האי דכתיב בהמת הלויס דבעית מילף מינה אימא היינו כדכתיב בנינוה ובהמה רבה והכי אורחי' דקרא למימר הכי ולא בהמה אחת היא: א"כ. בדאמרת ליכתוב או בהמת תחת בהמת או בהמתם כו': אף אנן נמי תנינא. במתניתין כרי' חטאת תחת ופודה בו פעמים הרבה. ישראל שנתן של לכהן בפדיון פטר חמור וחזר כהן ונתנו לו וחזר ישראל ונתן לכהן בפדיון פטנו אחר וחזר כהן ונתנו לו לישראל יכול לפדות בו באותו של פעמים הרבה אלאמא דשה אחד פודה כמה פטרי חמורים: ור' חנינא. א"כ מאי קמ"ל הא קמ"ל דטעמיה דמתניתין קא מפרש מה טעם משום הכי ^(ז) (ותולה המשנה באימריין) ומקרא יליך במהמת הלויס כו': ר' יוחנן אמר קדשו בכורות במדבר. ר' כבורי אדם שנוולדו במדבר ובין בכורי בהמה שנוולדו במדבר. ובישי אותן בכורות שיצאו ממצרים דקדשו: וריש לקיש אמר לא קדשו בכורות. שנוולדו במדבר אלא אותן שיצאו ממצרים והנן שנוולדו לאחר כניסתן לארץ: ועבודה בבכורות מדאמר דעבודה בבכורות אלאמא דקדשו בכורות במדבר: א"ל. ר' יוחנן ויש עבודה באותן בכורות שיצאו ממצרים: הכי נמי מסתברא. דאי ס"ד באותן שנוולדו במדבר וכי כן שנה בר מיעבד בכורות בכמה הוה דקיימא לן דשנה שניה שיצאו ממצרים הוקם המשכן ונאסרו הבמות ועבירה בכניהם: ור' יוחנן ודקארי' לה מאי קארי' לה. וכי לא ידע דלא

באותן שיצאו ממנצרים: והנסיב פקוד כל צבור וכו' . מנן חדש ומעלה וכן חדש ודאי צמדכר וולד דהא האי מעשה בשנה שנית הוא: ופסקו

מה כסף האמור לדורות בו פרו באותה שעה במדבר הבכורות העורפים על הלויס דכתיב ולקחת חמשת משות שקלים לגולגולת וגו' אף שה האמור לדורות בו פרו באותה שעה במדבר פטרי חמורין של ישראל. מיאה גורא שוה לא מצינא למינמר דמה לבספ דין הוא דפרו בו במדבר משום דכך חשוב שכן פודין בו הקדש וכו': מה בכור אדם לא חלקתה בין לדורות בין לאותה שעה. דאותה שעה פרו העורפים בכסף אף בכור בהמה טמאה וכו' ומקרא מגיר לה: ולא מנה עודפים בהמה בכבורי בהמה שי"מ דשה אחד פוטר כמה: ודילמא לא הוו נפשי להו בהמות. פטרי חמורים יותר מכבשים דלויס לא ס"ד דכתיב ומקנה רב אלאמא דהוה נפשי טובא: ומקנה משמע נמי אחמורים דכתיב וינהג את כל מקנתו מקנה קנינו אשר רכש: ודילמא. אצ"י דנפישא' להו מקנה טובא לישראל כבשים פטורים דלויס הוו נפשי והווי קיימי לבהדי בכורי חמורי בני ישראל והאי דקאמר פשטי' דווקא הוא דאין בכור פודה בכור אחר: ואימא. האי דכתיב בהמת הלויס דבעית מילף מינה אימא היינו כדכתיב בנינוה ובהמה רבה והכי אורחי' דקרא למימר הכי ולא בהמה אחת היא: א"כ. בדאמרת ליכתוב או בהמת תחת בהמת או בהמתם כו': אף אנן נמי תנינא. במתניתין כרי' חטאת תחת ופודה בו פעמים הרבה. ישראל שנתן של לכהן בפדיון פטר חמור וחזר כהן ונתנו לו וחזר ישראל ונתן לכהן בפדיון פטנו אחר וחזר כהן ונתנו לו לישראל יכול לפדות בו באותו של פעמים הרבה אלאמא דשה אחד פודה כמה פטרי חמורים: ור' חנינא. א"כ מאי קמ"ל הא קמ"ל דטעמיה דמתניתין קא מפרש מה טעם משום הכי ^(ז) (ותולה המשנה באימריין) ומקרא יליך במהמת הלויס כו': ר' יוחנן אמר קדשו בכורות במדבר. ר' כבורי אדם שנוולדו במדבר ובין בכורי בהמה שנוולדו במדבר. ובישי אותן בכורות שיצאו ממצרים דקדשו: וריש לקיש אמר לא קדשו בכורות. שנוולדו במדבר אלא אותן שיצאו ממצרים והנן שנוולדו לאחר כניסתן לארץ: ועבודה בבכורות מדאמר דעבודה בבכורות אלאמא דקדשו בכורות במדבר: א"ל. ר' יוחנן ויש עבודה באותן בכורות שיצאו ממצרים: הכי נמי מסתברא. דאי ס"ד באותן שנוולדו במדבר וכי כן שנה בר מיעבד בכורות בכמה הוה דקיימא לן דשנה שניה שיצאו ממצרים הוקם המשכן ונאסרו הבמות ועבירה בכניהם: ור' יוחנן ודקארי' לה מאי קארי' לה. וכי לא ידע דלא

(ב) נחלה דל"ל משרי"ה הוא משום דהא פטר כמה פטרי חמורין ומקלס וכו'.

מסורת הש"ס

(א) [לקמן טז.]. (ב) [ונחסי קינ:] (ג) [סדר טולס פ"טו.]. (ד) [ישיבין מוהק ישראל]. (ה) ז"ל וויס, (ו) עודפים צבורי בהמת ישראל כמו שמונה באדס והשאר נמחק. ז"ק. (ז) דילמא הא דלא מנו דלא כי"י. (ז"ק. (ח) צמצרים. (ט) וכל דבר ז"ק. (י) כדלקמן ז"ק. (י) [לקמן יא.]. (י) [ומ"ע מוס' צ"ב קנר: ד"ה צרס].

תורה אור השלם

- קרי את הלויס תחת כל בכור בבני ישראל ואת בדמות הלויס תחת בדמותם ודיו לי הלויס אפי' י? במדבר ג מה ביערך כסף ובמשי שקלים ודיו יקדש עורפין צרה וקאמר: במדבר יח טו וכל פטר חמור תפדה בשה ואם לא תפדה ויערפנו וכל בכור אדם בגניך תפדה: שמות יג יג
- כל פטר רחם לכל פשר אפר יקריבו לוי באדם ובבהמה יקנה לך אף פדה תפדה את בכור דאדם ואת בכור דבהמה חטמאה תפדה: במדבר יח טו
- ומקנה רב קיה לבני ראובן ולבני צדעצום מאד וקרא את ארץ יעזר ואת ארץ גלעד ודגה דהוקום מקום מקנה: במדבר יב א
- ואני לא אחוס על ניעה תיעיר הגדולה אשר לי בה דרבה משתים עשרה רבו אדם אשר לא ידע בין ימינו לשלשואל דבהמה דרבה: יונה יא
- קדש לי כל בכור פטר כל רחם בבני ישראל באדם ובבהמה ליה דוא: שמות יג ב
- והיה כי יבאך וי' אל ארץ הכנעני כאשר נשבע לך ואלבתיך ותקנה לך: שמות יג יב
- והעברת כל פטר רחם לך וכל פטר שרי בהמה אשר יקנה לך וקריבים לך: שמות יג יב
- כי לי כל בכור בבני ישראל באדם ובבהמה ביזם דהכי כל בכור בארץ מצרים הקדשתי אתם לי: שמות יג יב
- ויאמר י' אל משה פקד כל בכר וקר לבני ישראל מן חדש ומקלה ושא את מספר שמותם: במדבר ג מ

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שס לדויות וכל פטר: (ב) ד"ה בכסף וכו' חמשת חמשת שקלים: (ג) ד"ה הקדשות וכו' אל מנו ויסק חמישיהם כסף ערך עליו וגו': (ד) ד"ה מדע וכו' ומאמתי ספ"ד ואמ"י מ"ס דילמא לא הוו: (ה) ד"ה ובמצרים נמי לל: (ו) ד"ה הכמתי כי וכו' לבני ישראל מנן חדש:

רבינו גרשום

בדבורי לויס פטורין בכמדבר הויא דפטרי. בהווייתן יהו: וממאי דבשה. דבמדבר דרתי' ואת בהמת הלויס תחת בהמת דבשה פדו פטרי חמורי ישראל. דילמא בפטר חמורי דלויס פדו. (לא) נאמר כסף לדורות. דכתיב וכל בכור אדם בבניך תפדה וסתם פדיוה בכסף: ונאמר שה דלויס. דכתיב תפדה בשה: דבכור בבני ישראל ואת בדמות הלויס תחת בדמותם ודיו לי הלויס אפי' יתר מבמות הלויס מי"מ לא פירש שצריך לפרוחן לפי שפטורים היו משום דשה אחד פוטר כמה פטורים וכו'. גליין תוס' חצינונית. ס ומקנה ר' וס' חס' תוס' חצינונית לא קאי אנדרים תוס' ונדבות אלא אבכורות קאי אבל נדרים ונדבות ר"ל אותו היום החתול הקרוב ולא קודם לכן וכן דקדק רש"י ו"ל שהרי לא הוכיז בדבריו ר"ל בכורה. ולי נראה דזה קאי על תוס'. וד"ה אותו היום חבל על לשון המנחה ומקנה רב מצאתי כחוב זה הלשון תוס' חצינונית הוה מצי למימר דשמה אחד מכאן לא שמוני היה בסוף המשנה: ס אלאמא חובות בכמה לא קרוב. ותימה לה"י אלתון דהרי קודם שהוקם המשכן הקרובי חובות בכמה (קריב) (ושהקריב) חטאת כל שבעת ימי המלואים ונראה לי דקדוקם של כן ר"ל בכמה שכל אחד מניה אותה בראש גנו ובהך מלתא מיתרצה קרישי אחרת דשמה החוט' במס' יומא גבי הא דפרין בפי"ק דתענית כמה שמש משה ר"ל בשבעת ימי המלואים ומקשים תהוסי' שם נימא דשמש בבגדי כהונה ותירוצו כיון דכל י' ימי המלואים היה משה מעמיד המשכן ומופרקו היו בכמה ואין בגדי כהונה בכמה וקשיא דהא חטאת המלואים קריבה כל ד' ואי בכמה קשיבה את אמרי' הא דחובה בכמה לא קרובה ולפי' אשר תירוצו דלא מיירי הכא למעט קר הבמות שכל אחד עושה בראש גנו אי"כ לא רשיבי שבעת ימי המלואים בכמה וצ"ל דמשום הכי קא בעי במה שמש משה לא ימי המלואים דפשיטא לה לא שלא שמש בבגדי כהונה מפני שלא א' תכלישו לו בהגדים לכהונה ועבודה עד שלבשה אתיו ומנשחו בימי המלואים יו"מ דמשום הכי בעי במה שמש וכו' ולא קאמר בבגדי כהונה דאחרן ובניי חריב בפי' בגדים ולא למשה ואלא דתירא דאי"כ אכאי לא קניב במה שמש משה בארבעים שנה שהיו ישראל במדבר כדאמר' בפי' טבול יום ששימש משה בכהונה גורילה לכן נראה כדפרי' ע"כ. תוס' חצינונית. ח דשה אחד של כן לוי פטר כמה פטרי חמורים וישראל לא דין הוא שפסקינו של עצמן ואי"כ פטרי חמוריהם של לויס נפטרו במדבר וכן לדורות נמי כדנפקא לן לקמן מדמתיב והיו. ותימה ה"ל כחוב רב ספרא אלא כ"י כחוב כחבור לקמן וי"ל דלא דאין הו' ק"י גמור כיון דלא אמר הכתוב לאו שיפטור של ישראל ולא של לויס חבריהם אבל מי"מ לגבי עצמן שפיר הוה ספרי שיפטור את של עצמן כיון שפטור את

(ב) נחלה דל"ל משרי"ה הוא משום דהא פטר כמה פטרי חמורין ומקלס וכו'.

עין משפט נר מצוה

בז א ב מיי פ"ח מהל' גניבה הלוי' טושיע' חור"מ ק"י רל"ח סעי' טו:

בז ג מיי פ"ב מהל' בטרות הל' ו' ופ"י"ב מהל' בזכרים הלוי'ח' סתם פתן ר"ח טושי"ע

י"ד ס' שנו סעי' ו':

יז ד מיי פ"א מהל' מכלות אסורות הלכה ג טושי"ע י"ד ס' עט סעי' ז':

יח ה מיי פ"ב מהל' בזכרות הלוי' ופ"י"ב מהלכות בזכרים הלכה ג סתם עינין קח וקפה טושי"ע י"ד ס' שם סעי' א':

מוסף רש"י

והא מאתן וארבעין הויין. דהא ס' פלגים שני קרא קאטעל ארבע זוחא מלא מאתן וארבעים הוי. והאי קרא גני מנה של קודש קלי ביחזקל (מחנות גז. מנח"י). כפול היה. דהוי ליה מחלון והק' ארבעים נטפי על מחלים מוספת הוא דהוסיף שמות, דלרבעים הוי שנות על מחלים (שם). שהורא מלבר. שנה ר' פעמיים ארבעים הנילו מחלון ארבעים פעם שנות ולא אמרינן שיתקנו המחלים לשם חלקים דהוי לה חלק וחתך שלש ופלגים זוחא ופלגים ותחתון חלקים נוסף חל המחל על המנה דהוי ליה שנות מלאה, וההוא קרא נפקא מרות ומטעם. דמנה הוי משקל וטעם הוי מטעם (שם). לא הפנו אבות אל בנים. להשיע להם, מפני דפיון דיעם על מורה ומלות, וכי נמי רפדים רפיון דיעם הוא. לזכות מפני שפיר דיעם מן המורה על עליהם עמלק (שנחורין קו.). שכן נתרבה בנסכים. שור מתקנה ננסכים, הוי הכין וזית לפר (ברכות ד.). תיתי חדא מתרתי. הלא נשוי שכן שון מן נסמה וחלנו אסור ואימורי בזכרים קריבים (שם).

שיטה מקובצת

א' ת"ל אין חלק. הימנה תנא דידן דלית לה חלק. דרשא מב"ל דמקצת סימנים שילדה מין עז נמצא מטושטש(שילדה מין עז מיימא' לה תלמודא אכא וקאמר מה"מ אמר רב יהודה דאמר קרא אך בכור משמע דפליגי אהדרי מתני' דהבא דפטרא קפרא דפטור לא מחיוב במקצת סימנים ומתני' דלקמן מחיוב והא דקאמר במאי מפליגי ה"פ אמאי לא יליף תרוייהו חמד דרש ומשני תנא דידן אצטריך ליה קרא דאך בכור לכררי תנינא וגלי רחמנא בקדושת דמים דגרמה טעור מן הבכורה והג' בקדושת הגוף ואף דכ"ש הוא דבכי דקדושת מוכב הוא לטפסלי דתור מקדושת דמים ור"י הגלילי דרש טור מוכר לרכילקמן הלכך גלי רחמנא בקדושת הגוף וגמר מניה קדושת דמים ואנ"ש שהיה חלק בקדושת דמים ונא' בקדושת מוכב מסתבר טפי להפקיע בבמה מקדושת דמים אין נראה לחלק אלא גמר בבמה ודתינא עטמא דקאמרא ליעיל על אגנא דידן הי"ה ועל ר"י הגלילי אמר וגמר. תוסי' הורא"ש: כן חשעין המזרים לזבים. וד"ל תוסי' חיצוניות פי הקוי' לזבים מעורלים והגן' פי שנה מלוב ממי פוט ולזבים היו בעורתן וכן כתוב ולזבים וכושי' ודתינא לזכרים ומוצרים ילד וגו' (מוכב) בירושלמי גבי איד דקתי והלובדיקים פרוטמביא וכו') וכן חזרא לובאה בירוש פרח במה בהמה פי בערות חמור מפני וכן מוכב בירושלמי דגרסי'. עלה פרח במה בהמה ויצאת גבי הוא דקתי' והלובדיקים פרוטמביא וכו' אין הימנה תנא דידן דלית ליה חק דרשא וכו' מנא ליה וצ"ל דנפקא ליה מדרשא אחריית א"ל דרשא איה חלק דרש. תוסי' חיצוניות: q והא תנא פטר פטור וכו'. וד"ל תוסי' חיצוניות וא"ר ורלמא שפיר

אצטריכו אין קראי משמע פטור משמע דהכא שילדה פרה מין חמור של יפה פטר חמור ואך בכור משמע דלא קריש קדושת בכור קדושת הגוף אלא כשהוא שור ובכורו שור ר"ל כיון דשמעינן מפטור חמור אי כ' הוא חמור אין לו פרוין פטר חמור דבעינן נולד שוה כמו כן שמעינן דבעי' למימר וולדה כמותה טרם יהיה קדוש קדושת הגוף כדון בכור של פרה ואי"ת מ"מ מא' פריך והא תנא פטר פטר וכו' שפיר צרכי מקראי דמפטור פטר שמעינן פרה שילדה מין חמור דלא קדוש בבכורה דהאי קדושת דמים והאי קדושת הגוף דראוי למזבח אבל פרה שילדה מין זה דהאי קדושת מוכב והאי קדושת בבכורה קמ"ל אך בכור שור ור"ל דהאי תנא אית ליה כ"ש זאת דכיון דהאי קדושת מוכב והאי קדושת דמים הוי שני כ"ש דהוי שני גדול כשהוא קדושת מוכב אחת וכן נמי משמע לקמן דהתנא בקדושת דמים כגון פרה שילדה מין חמור וכו' פרה שילדה על דפטורה פרה שילדה ור"י הגלילי סבר גלי רחמנא בקדושת הגוף וגמר קדושת דמים וכו' משמע דסברא הוא יותר לפטור בקדושת הגוף משום דנשתת' מקדושת מוכב לקדושת דמים:

כתב אימורין בכבש אידך לא ילפי מיניה דיש בכבש מה שיש בכור ועו שכן כבש נתרבה באליה:
מחד לא אתא תרוייהו אלא תיתי חד מתרתי. מה להנך כשב ועו דין הוא שנתרבו לאימורין שכן נתרבו אצל פסח שפסח בא מהם:
מה להנך. שור ועז שכן נתרבו אצל (פסחים ד.) [עבודת כוכבים] בבכור דמביאין שור ושעיר אבל לא כבש:
מה להנך. שור וכבש שכן (יבול) [ושן] בהן צד ריבוי אצל מוכב שור בנסכים ושכב באליה אבל עז אין בו צד ריבוי למזבח:
הילכך איצטריך למכתב דמס ודחלב דמשמע אכולתו:
ור' יוסי הגלילי. דמפיק האי קרא לעד שיהא הוא שור ובכורו שור (א"כ דלהאי דרשא דר' חנינא לחור אחא):
א"כ. דלהכי לחוד אתא דאמור' בכור שור כשב [ועו קריבין] ליכתוב קרא אך בכור שור כשב ועו ובהכי סגי לאימורין בכור בכור למה לי כו':
ש"מ. תרוייהו נפקי מיניה:

ה:

ומשקל אחד של כ"ה שיעור מנה של חול רביע מנה של קדש ^ו קודש שנתוסף קדש ומשקלו של ט"ו ושלשטן מחזיקות שיעור מנה של קדש וכן מוכח התרגום דמתרגם וסלעא עשרין מעין תלמות מנה עשרין סלעין מנה דכספא עשרין וחמש סלעים רבעות מנה חמש ועשרה סלעים כולהון שיתין מנה רבא מנה דקודשא יהא לכון ולפי פ"ב אין ממיישב כל כך ^ז תלמות מנה רבעות מנה בזמנה של קודש אחר שנתוסף ומנה דכספא כ"ה סלעים איירי בזמנה של חול ולא בשל חול אחר שנתוסף אלא בזמנה של חול מקמי דאיתוסף איירי וא"ת ומנא לן שהוסף יחזקאל כלום דילמא מתחלה היה מנה של קדש ס' י"ל דמאת ככר של משה מוכיח דתחלתו של קדש לא היה אלא ^ח כחול:
תשעים חמורים ^ט זבים. ^י ע"ש (מוס א) פוט ולזבים היו בעורתן ^י ולזבים וכושי' בזמנעדיו חמרא לזבאה ר"פ במה צממה (שם דף נא: פירש בערוך) חמור מזרי וצירושלמי גריסן גריס הנאים מפוט ולזב מהו להממין ג' דורות:
תלמוד ^{יא} דאמר ר' חזק. תימנה תנא דידן דלית ליה חק דרשא ^{יב} מקלח ^{יג} סימן חייב מנא ליה ומתני' היא פ"ב (לקמן דף טו:.) ולא מיסתבר דפליג אהא דפירקין ומיהו אי לא פליגי קשה דמיייתי עלה ^{יד} תנא כרז יהודה וכי קאמר מה"מ הוה ליה לאימורי קרא דמתני':
ו **והא** תנא **פטור** פטור נסיב דה דפרה. ואין לומר מ"מ אצטריך קרא דמתני' לפטור מקדושת פטר חמור וקרא דהלא לפטור ^{טו} מידן שור דפטור מן הזכורה דקתי בזמתני' משמע דלגמרי פטר לה לפרה מכלל דפטר פטר דילפי' מהדדי כדלקמן וא"ת נהי דשמעינן מפטר פטר פרה שילדה מין סוס דילמא ה"מ היכא דאשמינא דנרז שאינו קדוש קדושת הגוף אצל כגון רחל שילדה מין עז דקדוש קדושת הגוף הוה לאמינא דקדשא וי"ל דמסתבר לגמרי (משמע) דילפינן מהדדי קדושת דמים מקדושת הגוף כדאמר בסמוך וקשה דהא אמר אפילו קדושת הגוף מקדושת הגוף לא ילפי' דהא לשור וכשז ועז נריך קרא לכל חד וחד:
ורב"י יוסי הגלילי אבן כ' ^{יז} לכתוב דקדשא אך בכור שור וכבש ועו. והא דדרשין מיניה עד שיהא ^{יח} שור ובכורו שור אע"ג דלאצטריך לכדרי' יוסי צר חנינא משום ^{יט} דכעין בכור שני ושלשי יש לנו לדרוש מן הראשון:

מקור פ"ב מהל' גניבה

א' ת"ל אין חלק. הימנה תנא דידן דלית לה חלק. דרשא מב"ל דמקצת סימנים שילדה מין עז נמצא מטושטש(שילדה מין עז מיימא' לה תלמודא אכא וקאמר מה"מ אמר רב יהודה דאמר קרא אך בכור משמע דפליגי אהדרי מתני' דהבא דפטרא קפרא דפטור לא מחיוב במקצת סימנים ומתני' דלקמן מחיוב והא דקאמר במאי מפליגי ה"פ אמאי לא יליף תרוייהו חמד דרש ומשני תנא דידן אצטריך ליה קרא דאך בכור לכררי תנינא וגלי רחמנא בקדושת דמים דגרמה טעור מן הבכורה והג' בקדושת הגוף ואף דכ"ש הוא דבכי דקדושת מוכב הוא לטפסלי דתור מקדושת דמים ור"י הגלילי דרש טור מוכר לרכילקמן הלכך גלי רחמנא בקדושת הגוף וגמר מניה קדושת דמים ואנ"ש שהיה חלק בקדושת דמים ונא' בקדושת מוכב מסתבר טפי להפקיע בבמה מקדושת דמים אין נראה לחלק אלא גמר בבמה ודתינא עטמא דקאמרא ליעיל על אגנא דידן הי"ה ועל ר"י הגלילי אמר וגמר. תוסי' הורא"ש: כן חשעין המזרים לזבים. וד"ל תוסי' חיצוניות פי הקוי' לזבים מעורלים והגן' פי שנה מלוב ממי פוט ולזבים היו בעורתן וכן כתוב ולזבים וכושי' ודתינא לזכרים ומוצרים ילד וגו' (מוכב) בירושלמי גבי איד דקתי והלובדיקים פרוטמביא וכו') וכן חזרא לובאה בירוש פרח במה בהמה פי בערות חמור מפני וכן מוכב בירושלמי דגרסי'. עלה פרח במה בהמה ויצאת גבי הוא דקתי' והלובדיקים פרוטמביא וכו' אין הימנה תנא דידן דלית ליה חק דרשא וכו' מנא ליה וצ"ל דנפקא ליה מדרשא אחריית א"ל דרשא איה חלק דרש. תוסי' חיצוניות: q והא תנא פטר פטור וכו'. וד"ל תוסי' חיצוניות וא"ר ורלמא שפיר

קדושת דמים מקדושת הגוף ותנא דידן האי בכור בכור מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדרי' יוסי בר' חנינא דאמר ר' יוסי בר' חנינא ^א למה נאמרו אימורין בבכור שור אימורין בבכור כשב אימורין בבכור עז צריכא דאי כתב רחמנא בבכור שור שכן נתרבה בנסכים כשב שכן נתרבה באליה בעז שכן נתרבה אצל עבודת כוכבים ביחיד חדא מחדא לא אתיא תיתי חדא מתרתי בהי לא ליכתוב לא ליכתוב רחמנא בשור ותיתי מהנך מה להנך שכן נתרבו אצל פסחים לא לכתוב בכשב ותיתי מהנך שכן נתרבו אצל מוכב הילכך צריכי ורבי יוסי הגלילי אם כן ליכתוב קרא אך בכור שור כשב ועז בכור בכור למה לי אלא לאו ש"מ עד שיהא הוא שור ובכורו שור ורבי יוסי הגלילי האי פטר חמור פטר חמור מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדתניא ר' יוסי הגלילי אומר מתוך שנא' ^ב אך פרדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה שומע אני אפי' פטרי סוסים וגמלים ת"ל פטר חמור ^ג הפטר חמור אמרתי לך ולא פטרי סוסים וגמלים ועדיין אני אומר פטרי חמור בשנה פטרי סוסים וגמלים בכל דבר חמור

הלוקח עובר חמורו

והא מאסן וארבעים דינר **נינהו**. אלא כפול היה וזמנה דקודש הוו מאסן והק' ארבעים דטפו עלייהו זהו שהוסיפו בימי יחזקאל והוסיפו עליהן שמות דלרבעין הוו שמותא מלכר דבמאתן איכא והוסיפו עליהן שמות דלרבעין מ' ששים מבחוך והוסיפו עליהן ולא ה' פעמים מ' והניאו פעם מ' ששים מבחוך והוסיפו עליהן ולא

והא ^א מאתן וארבעין הויין אלא ש"מ מנה של קודש מנה כפול היה ושמע מינה ^ב מוסיפין על המדות ואין מוסיפין יתר על שותות ושמע מינה שתותא ^ג מלבר אמר ר' חנינא שאלתי את ר' ^ד אליעזר בבית מותבא רבא מה נשתנו פטרי חמורים מפטרי סוסים וגמלים א"ל גזירת הכתוב היא ועוד שסייעו ישראל בשעת יציאתם ממצרים שאין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לזבים מעונים מכספה וזהבה של מצרים ועוד שאלתיו מאי לשון רפידים ואמר לי רפידים שמה כתנאי ^ה ר' אליעזר אומר רפידים שמה ר' יהושע אומר שריפו עצמן מדברי תורה וכן הוא אומר ^ו לא הפנו אבות אל בנים מרפיון ידים ועוד שאלתיו מאי לשון שטים ואמר לי שטים שמה כתנאי ר' אליעזר אומר שטים שמה רבי יהושע אומר שנתעסקו בדברי שטות ^ז ותקראן לעם לזבחי אלהיהן רבי אליעזר אומר ערומות פגעו בהן ר' יהושע אומר שנעשו כולן בעלי קריין:
מתני' ^ז פרה שילדה כמין חמור וחמור שילדה כמין סוס פטורה מן הבכורה שנאמר ^ח פטר חמור ^ט פטר חמור שני פעמים עד שיהא היולד חמור והיולד חמור ^י ומה הם באכילה בהמה טהורה שילדה כמין בהמה טמאה מותר באכילה וטמאה שילדה כמין בהמה טהורה אסור באכילה ישהיוצא מן הטמא טמא והיוצא מן הטהור טהור:
גמ' תנן התם ^{יא} רחל שילדה מין עז ועז שילדה מין רחל פטור מן הבכורה ואם יש בו מקצת סימנין חייב מנא הני מילי אמר רב יהודה ^{יב} דאמר קרא ^{יג} אך בכור שור ^{יד} שיהא הוא שור ובכורו שור כבש כבש שיהא הוא כבש ובכורו כבש בכור עז שיהא הוא עז ובכורו עז יכול אפי' יש בו מקצת סימנין ^{טו} ת"ל ^{טז} אך חלק והא תנא פטר פטר קנסיב לה לפרה הוא דאמר כרבי יוסי הגלילי דתניא ר' יוסי הגלילי אומר אך בכור שור עד שיהא הוא שור ובכורו שור כבש כבש עד שיהא הוא כבש ובכורו כבש או בכור עז עד שיהא הוא עז ובכורו עז יכול אפי' יש בו מקצת סימנין ת"ל אך חלק במאי קמיפלגי תנא דידן סבר גלי רחמנא בקדושת דמים וה"ה בקדושת הגוף ור' יוסי סבר גלי רחמנא בקדושת הגוף וה"ה בקדושת דמים וגמר

קדושת דמים מקדושת הגוף ותנא דידן האי בכור בכור מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדרי' יוסי בר' חנינא דאמר ר' יוסי בר' חנינא ^א למה נאמרו אימורין בבכור שור אימורין בבכור כשב אימורין בבכור עז צריכא דאי כתב רחמנא בבכור שור שכן נתרבה בנסכים כשב שכן נתרבה באליה בעז שכן נתרבה אצל עבודת כוכבים ביחיד חדא מחדא לא אתיא תיתי חדא מתרתי בהי לא ליכתוב לא ליכתוב רחמנא בשור ותיתי מהנך מה להנך שכן נתרבו אצל פסחים לא לכתוב בכשב ותיתי מהנך שכן נתרבו אצל מוכב הילכך צריכי ורבי יוסי הגלילי אם כן ליכתוב קרא אך בכור שור כשב ועז בכור בכור למה לי אלא לאו ש"מ עד שיהא הוא שור ובכורו שור ורבי יוסי הגלילי האי פטר חמור פטר חמור מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדתניא ר' יוסי הגלילי אומר מתוך שנא' ^ב אך פרדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה שומע אני אפי' פטרי סוסים וגמלים ת"ל פטר חמור ^ג הפטר חמור אמרתי לך ולא פטרי סוסים וגמלים ועדיין אני אומר פטרי חמור בשנה פטרי סוסים וגמלים בכל דבר חמור

דלא קתני ואם יש בו מקצת סימנים דאם יש בו מקצת סימנים דומה לאמו חיי' דה"ל בעי ליה לקמן איבעיא להו פרה [שילדה] כו': והא תנא פטר פטר קא נסיב לה. מקשי לרב יהודה מאי שנא דלא יליף לה מפטר פטר מחיבא דיליף אגא דמתניוחין אילו היה משכב בריאת דילמא מאך בכור איכא למימר דרב יהודה סבר לה כוותיה אלא אי מימרא דנפשיה קאמר מאי שנא דלא יליף לה מפטר פטר. אין אשכח ברייתא והוא דקאמר כו' יוסי הגלילי דתניא כו': במאי קא מפלגי. אמאי יליף תנא מפטר פטר ור' יוסי מאך בכור: תנא דידן סבר. גלי רחמנא בקדושת דמים דקילא דבר פרוין הוא פטר חמור דלא קריש עד שיהא הוא חמור והולד חמור: וה"ה. כ"ש בקדושת הגוף בכור [בהמה טהורה] דלאו בר פריה [הוא] דלא קריש עד שיהא ממש בדמותו [סממן]:
ור' יוסי סבר ליה רחמנא בקדושת הגוף. וגמר קדושת דמים מקדושת הגוף כמה מצניו דלר' יוסי ליכא למימר והי"ה כ"ש קדושת דמים קילא אלא כמה מצניו ובהכי הוו פלוגתייהו דהאי גמר בהי"ה והאי גמר במה מצניו:
למה נאמרו אימורים בבכור שור ואימורים בבכור כשב אימורים בכור עז. דתביב [בכולהו] ואת דמס [דכולהו] תורק על המזבח ואת חלבם תקטיר. אמאי איצטריך למיכתב בכולהו ליכתוב אימורין בחד וילפי אידך מיניה: צריכי. למיכתב בכולהו. תנן לא אתי משור שכן שור נתרבה בנסכים דאת לית חצי חצי לפר. ואי

פרק ראשון בכורות

והא מאסן וארבעים דינר **נינהו**. אלא כפול היה וזמנה דקודש הוו מאסן והק' ארבעים דטפו עלייהו זהו שהוסיפו בימי יחזקאל והוסיפו עליהן שמות דלרבעין הוו שמותא מלכר דבמאתן איכא והוסיפו עליהן שמות דלרבעין מ' ששים מבחוך והוסיפו עליהן ולא ה' פעמים מ' והניאו פעם מ' ששים מבחוך והוסיפו עליהן ולא אחר' שמות מלגיו שיחלקו ^א לשעה ויוסיפו על המשקל אחד מאותן חלקים:
בנים מוטבא רבא. בנית המדרש הגדול:
לזבים. מעולים:
שריפו ידיהם כו'. לפיכך צא עליהם עמלק:
לא הפנו אבות אל בנים (להליל) **מרפיון ידים**. מכאן שריפו ידיהם מן המורה:
בזבדי שטות. לזנות את בנות מואב:
ערומות פגעו בן. ותקראן משמע גופן היה פוגע בן:
שנעשו כולן בעלי קריין. ולשון מקרה"ס הוא:
מתני' ^א **פטר חמור פטר חמור שני פעמים**. כתובים בחמור חד כקדש ^ב לל ככור (שמות יג) וחד בראה אחת (שם לה):
היולד האם. והנולד חמור. שהוא דומה לאמו:
ומה הן צאיליה. אותן שאין דומין לאמן:
גמ' **מקלס סימנין** של אמו:
אך בכור שור כו'. מדמאי למיכתב אך שור כשז ועז דהא עניינא דבכור קמישמעי דכתיב לעל מנייה כל פטר רחם וגו' ונקט בכולהו בכור ש"מ עד שיהא הבכור כאמו ולא יהא דומה לאחר:
והא תנא. דמתנימין:
פטר פטר קנסיב לה לפרה. דקא מפיק פרה שילדה מין חמור דפטורה מן הבכורה מן פטר פטר עד שיהא היולד חמור והולד חמור ופרה נמי גמרה מחמור ורז יהודה היכי שכן קרא דמתנימין וקנסיב למודא אחרינא:
רז יהודה דלאמר כרזי יוסי הגלילי:
י **אך חלק**. דכל אכין ויקין שזמורה למעט:
גלי רחמנא. נחמור דקדושת דמים הוא שאינו קדוש (צלא) [אלא] דמיו שיפדהו צשה גלי ציה רחמנא דנדמה פטור והי"ה לבכור צהמה טהורה דקדושת הגוף היא:
למה נאמרו אימורי כו'. צהאי קרא אך בכור שור או בכור כשז או בכור עז לא תפדה קדש הס ואת דמס תזרוק ^א ואת חלבם תקטיר דכולם אימוריהם קרבים:
שור. נסכיו מרזבים חלי והיין וכשז ועז רביעיית הדין. כשז אלייתו קרינה עס אימורים סכין:
בזיבא [ג] מה שאין כן בשור ועז:
כשז ועז פסקא צא מהן דכתיב [שמות יג] מה הכנשים ומן העוים תקחו:
שור ועז נסרכו אצל עצום כוכבים צציוור. פר לעולה ושעיר לחטאת:
שור וכשז יש צן **זד רינזי אצל מוצת**. דכשהן קרבים יש מהן לאשים יותר מעו שור נצנסים וכשז צאילי:
א"כ. דלא אתיא קרא אלא להכי:
ועדיין אני אומר פטר חמור פפדה צשה. ולא דנרז אחר ושאר כזורי עמאה ככל דצר ולעולס קדושים צצכורה:
מ"ל

1. מקול ששעת פרוסת אביקרו מרעש קרוביו המון צלצילי לא דפנען אבות אל בגים מרפיון דקיי: ירימיהו מז ג 2. ותקראן לגם קרובי אליהון לאלהיהון: דקעם וישתחוו כדבריו כה ב לאלהיהון: וכל פטר חמור תפדה בשנה ואם לא תפדה ויערפתו וכל בבור אדם בגנין תפדה: שמות יג יג 4. ופטר חמור תפדה בשנה ואם לא תפדה ויערפתו כל בבור בגנין תפדה ולא יראו פני שמות לך כ 5. אך בכור שור אך בכור כשז ואם לא תפדה קדש הם את דקום תורק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחוח כדבריו יח כ 6. כל פטר רחם לכל כשור אשר יקריבו ליה אבאם ובקמיה יתקן לך אך פרה תפדה את בכור דאדם ואת בכור הבקיה הטמאה תפדה: כדבריו יח טו

1. מקול ששעת פרוסת אביקרו מרעש קרוביו המון צלצילי לא דפנען אבות אל בגים מרפיון דקיי: ירימיהו מז ג 2. ותקראן לגם קרובי אליהון לאלהיהון: דקעם וישתחוו כדבריו כה ב לאלהיהון: וכל פטר חמור תפדה בשנה ואם לא תפדה ויערפתו וכל בבור אדם בגנין תפדה: שמות יג יג 4. ופטר חמור תפדה בשנה ואם לא תפדה ויערפתו כל בבור בגנין תפדה ולא יראו פני שמות לך כ 5. אך בכור שור אך בכור כשז ואם לא תפדה קדש הם את דקום תורק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחוח כדבריו יח כ 6. כל פטר רחם לכל כשור אשר יקריבו ליה אבאם ובקמיה יתקן לך אך פרה תפדה את בכור דאדם ואת בכור הבקיה הטמאה תפדה: כדבריו יח טו

1. מקול ששעת פרוסת אביקרו מרעש קרוביו המון צלצילי לא דפנען אבות אל בגים מרפיון דקיי: ירימיהו מז ג 2. ותקראן לגם קרובי אליהון לאלהיהון: דקעם וישתחוו כדבריו כה ב לאלהיהון: וכל פטר חמור תפדה בשנה ואם לא תפדה ויערפתו וכל בבור אדם בגנין תפדה: שמות יג יג 4. ופטר חמור תפדה בשנה ואם לא תפדה ויערפתו כל בבור בגנין תפדה ולא יראו פני שמות לך כ 5. אך בכור שור אך בכור כשז ואם לא תפדה קדש הם את דקום תורק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחוח כדבריו יח כ 6. כל פטר רחם לכל כשור אשר יקריבו ליה אבאם ובקמיה יתקן לך אך פרה תפדה את בכור דאדם ואת בכור הבקיה הטמאה תפדה: כדבריו יח טו

1. מקול ששעת פרוסת אביקרו מרעש קרוביו המון צלצילי לא דפנען אבות אל בגים מרפיון דקיי: ירימיהו מז ג 2. ותקראן לגם קרובי אליהון לאלהיהון: דקעם וישתחוו כדבריו כה ב לאלהיהון: וכל פטר חמור תפדה בשנה ואם לא תפדה ויערפתו וכל בבור אדם בגנין תפדה: שמות יג יג 4. ופטר חמור תפדה בשנה ואם לא תפדה ויערפתו כל בבור בגנין תפדה ולא יראו פני שמות לך כ 5. אך בכור שור אך בכור כשז ואם לא תפדה קדש הם את דקום תורק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחוח כדבריו יח כ 6. כל פטר רחם לכל כשור אשר יקריבו ליה אבאם ובקמיה יתקן לך אך פרה תפדה את בכור דאדם ואת בכור הבקיה הטמאה תפדה: כדבריו יח טו

מסורת הש"ס

1. [נמנות עז. צ"צ ז"ל: ז] ז' צ"ל אלוהי. [נסהדרין קו. יד.] ז' [נ] מוס' לקמן ו' ד"ה ומה סי' וע' מור"ע"ן. [ט] לעיל ג:
לקמן ו' מנ: [קלמן ו' ז. י. י. סי' צ"ק עתא.] [ז] נפסחוס ה. [זש"ג. ט] [בכיתות] [ד. פ"ע"ש. ט] [דכרסיב בגן.] [ז] [ז"ל לפני ד"ה וזהא.] [ז] גי' דשי"א אחר וכן גי' צ"ק. [ט] דתלמות מנה ורבעות מנה איירי בזמנה. צ"ק. [ט] צ"ל כפול. [ז] [דניאלאי.] [ט] ערך לנדקס. צ"ק. [ט] סימנים דתייב. [ט] דקלמך מה"מ קרא דתנא רז יהודה הוה ליה. צ"ק. [ט] שור מדין כזורה דפטור. צ"ק. [ק] הוא שור. צ"ק. [ר] דלא צנעין בכור שני ופלסי דש לז. צ"ק.

תורה אור השלם

1. מקול ששעת פרוסת אביקרו מרעש קרוביו המון צלצילי לא דפנען אבות אל בגים מרפיון דקיי: ירימיהו מז ג 2. ותקראן לגם קרובי אליהון לאלהיהון: דקעם וישתחוו כדבריו כה ב לאלהיהון: וכל פטר חמור תפדה בשנה ואם לא תפדה ויערפתו וכל בבור אדם בגנין תפדה: שמות יג יג 4. ופטר חמור תפדה בשנה ואם לא תפדה ויערפתו כל בבור בגנין תפדה ולא יראו פני שמות לך כ 5. אך בכור שור אך בכור כשז ואם לא תפדה קדש הם את דקום תורק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחוח כדבריו יח כ 6. כל פטר רחם לכל כשור אשר יקריבו ליה אבאם ובקמיה יתקן לך אך פרה תפדה את בכור דאדם ואת בכור הבקיה הטמאה תפדה: כדבריו יח טו

1. מקול ששעת פרוסת אביקרו מרעש קרוביו המון צלצילי לא דפנען אבות אל בגים מרפיון דקיי: ירימיהו מז ג 2. ותקראן לגם קרובי אליהון לאלהיהון: דקעם וישתחוו כדבריו כה ב לאלהיהון: וכל פטר חמור תפדה בשנה ואם לא תפדה ויערפתו וכל בבור אדם בגנין תפדה: שמות יג יג 4. ופטר חמור תפדה בשנה ואם לא תפדה ויערפתו כל בבור בגנין תפדה ולא יראו פני שמות לך כ 5. אך בכור שור אך בכור כשז ואם לא תפדה קדש הם את דקום תורק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחוח כדבריו יח כ 6. כל פטר רחם לכל כשור אשר יקריבו ליה אבאם ובקמיה יתקן לך אך פרה תפדה את בכור דאדם ואת בכור הבקיה הטמאה תפדה: כדבריו יח טו

1. מקול ששעת פרוסת אביקרו מרעש קרוביו המון צלצילי לא דפנען אבות אל בגים מרפיון דקיי: ירימיהו מז ג 2. ותקראן לגם קרובי אליהון לאלהיהון: דקעם וישתחוו כדבריו כה ב לאלהיהון: וכל פטר חמור תפדה בשנה ואם לא תפדה ויערפתו וכל בבור אדם בגנין תפדה: שמות יג יג 4. ופטר חמור תפדה בשנה ואם לא תפדה ויערפתו כל בבור בגנין תפדה ולא יראו פני שמות לך כ 5. אך בכור שור אך בכור כשז ואם לא תפדה קדש הם את דקום תורק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחוח כדבריו יח כ 6. כל פטר רחם לכל כשור אשר יקריבו ליה אבאם ובקמיה יתקן לך אך פרה תפדה את בכור דאדם ואת בכור הבקיה הטמאה תפדה: כדבריו יח טו

1. מקול ששעת פרוסת אביקרו מרעש קרוביו המון צלצילי לא דפנען אבות אל בגים מרפיון דקיי: ירימיהו מז ג 2. ותקראן לגם קרובי אליהון לאלהיהון: דקעם וישתחוו כדבריו כה ב לאלהיהון: וכל פטר חמור תפדה בשנה ואם לא תפדה ויערפתו וכל בבור אדם בגנין תפדה: שמות יג יג 4. ופטר חמור תפדה בשנה ואם לא תפדה ויערפתו כל בבור בגנין תפדה ולא יראו פני שמות לך כ 5. אך בכור שור אך בכור כשז ואם לא תפדה קדש הם את דקום תורק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחוח כדבריו יח כ 6. כל פטר רחם לכל כשור אשר יקריבו ליה אבאם ובקמיה יתקן לך אך פרה תפדה את בכור דאדם ואת בכור הבקיה הטמאה תפדה: כדבריו יח טו

1. מקול ששעת פרוסת אביקרו מרעש קרוביו המון צלצילי לא דפנען אבות אל בגים מרפיון דקיי: ירימיהו מז ג 2. ותקראן לגם קרובי אליהון לאלהיהון: דקעם וישתחוו כדבריו כה ב לאלהיהון: וכל פטר חמור תפדה בשנה ואם לא תפדה ויערפתו וכל בבור אדם בגנין תפדה: שמות יג יג 4. ופטר חמור תפדה בשנה ואם לא תפדה ויערפתו כל בבור בגנין תפדה ולא יראו פני שמות לך כ 5. אך בכור שור אך בכור כשז ואם לא תפדה קדש הם את דקום תורק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחוח כדבריו יח כ 6. כל פטר רחם לכל כשור אשר יקריבו ליה אבאם ובקמיה יתקן לך אך פרה תפדה את בכור דאדם ואת בכור הבקיה הטמאה תפדה: כדבריו יח טו

1. מקול ששעת פרוסת אביקרו מרעש קרוביו המון צל

מסורת הש"ס

^[א] (נמנכר יתן, ב) בטרם יניחו מש"ס כי ב"ק א' (א) [ש"ך] למשנה דף ה'א; (ד) [שילהי] סוס כג"ל, (ה) (דף ז'א; (ו) [ש"ך לע"ז], (ז) מזה טמאמי כך ב"ק, (ח) [נוש"ע חס' ב"ק מא': ד"ה נפקא ותוס' מנחות יא': ד"ה ור"ש], (ט) ויש לנחות דלויכא לאוקמי בראשו ורובו דמי לאמו א"י נחיר קלט מהוא טמא ואת נעמיד לאסור חלבו וגמל נשה מפני שטועה כמו שפן וארננה וחור כדלמריקן לקמן ב"ק א' ג' רש"א מהוא טמא, (ב) [נוש' חס' מנח ב' ד"ה נקטיקן], (ג) במורה אב ואם להשוו מותרות לארננה המקום ב"ק, (ד) כדמריי מנחות מז'. כל שפין מית תפילין עובד כשמות עשה ס' דמיא למורה כי ב"ק

דמיא למורה כי ב"ק

תורה אור השלם

- כל פטר רחם לי וכל מקנן חובך פטר שור ושה; ופטר חמור תפדה בשה ואם לא תפדה ויגפרו כל בכור גנין תפדה ולא יקרא פני רחם; שבות לי יט כ
- אך את זה לא תאכל; ומעלי הגדה וממפריסי תפרקה את הגמל כי מעלה גדה הוא ופרקה איננו מפריס קצת הוא לבנם; ויקרא יד יד

הנהרות הב"ח

^(א) רש"י ד"ה ואל ובי ולעולם אין נפקין אלא כשה וכו' מפדה בשה למי לך; ^(ב) ד"ה חמור אדום בעלמא הוא ולמימי;

דמיא למורה כי ב"ק

דמיא למורה כי ב"ק

רבינו גרשום

פרך רב אחאי. והכי מצית למעט פטרי סוסים וגמלים מכל דבר דהא פטר חמור אחרינא לא מיתוי להכי אלא תרוייהו צריכי; דאי כתב רחמנא חד תורה אמרי הוה פטר חמור דבר שהיה בכלל בכור בהמה הטמאה תפדה; ויצא מן הכלל. דכתב ופטר חמור תפדה בשה ולא ללמד על עצמו כי: א"כ. ולעולם בכל דבר א"כ לכתוב ופטר חמור תפדה בשה וחמור תפדה בשה פטר פטר חרי וימינא למא לי פטרי חמור אמריה לך לפדות ולא פטרי סוסים וגמלים כי: כל מקנן חובך כלל שור ושה וחמור דריווי ופטר חמור ופטר חמור תפדה בשה וחושבי ליה כפרטא: ור' יוסי הגלילי. אמר לך האי חמור לא הוי כפרטא דפטר הפסיק הענין ואי אתה לדנוי לחמור עם שור ושה בכלל ופטר ולא כלל ופטר הוא: ורבנן אמרי אין ודאי חמור גמי הוי כהחורא פרטא דריווי ופטר חור וערביה דמוסף על ענין ראשון והוי נמי כפרטא: ור' יוסי הגלילי. א"כ אחד פרטא הוא לא לכתוב לא וי"ו ודא פטר: פסיק ליה. ופטר והדרי ו' ועריב להו דהוה חד פרטא ור' יוסי לא משמע ליה האי והדרי עריב: ויש בו מקצת סימן. שדומה לפרה: או דלמא כיון דמין טמאה הוא האם והבן חמור קדוש בכבורה קדוש גם הבן הואיל ויש בו מקצת סימן: לא אפרה שילדה מין חמור. כי יש בו מקצת סימן א' חייב אדרי

ס"ג. מקרא אחר (שמות לד) ופטר חמור תפדה בשה אם אינו ענין

למעט שאר בהמה טמאה משה שהרי מעטן בפסוק ראשון תנאו ענין

למעטן מכל קדושת כזור: **מסקיף לה רב אחא**. הא תרוייהו כריכי

דאי כתב חד הוה אמינא הוי פטר

הבהמה הטמאה תפדה^(א): **ויאל מן הכלל ללמד**. שפדיונו בשה לא ללמד על עצמו יאל אלא ללמד על הכלל כולו יאל כו' ולעולם ^(ב) נפדין בשה ת"ל מקרא אחר ופטר חמור תפדה לומר כך זה בשה ולא אחר בשה: **מעטינאו משה ולעולם ככל דבר**. וקדושים כזכור: **א"כ לנפוב**. קרא מניינא חמור בשה תפדה ואנא ידענא דבפטר קמישמי מדהדר כתב פטר ש"מ מדין פטר רחס ממעט לכו לשאר בהמות טמאות דאין להם דין כזורה: **כל מקנן סורב**. פטר שור ושה ופטר חמור תפדה בשה כלל ופטר בהדדי:

פטר חמור הפסיק הענין. דלא תדייניי ככלל ופטר דאי אקרא קמא קא מהדר מכדי כתיב לעיל מיניי פטר שור ושה לכתוב וחמור תפדה בשה ונהדר אפטר דלעיל אלא מהדדר כתב פטר ש"מ לאו אקרא קמא קמהדר: וי"ו. דכתב ופטר דדר ערביה ואהדריה אקרא קמא דריו"ו מוסף על ענין ראשון: ור' יוסי. אמר לך אי אקרא קמא קאי לא לכתוב פטר לאפסוקיה ולא נטריך וי"ו לערביה: **והדר עריב** לנו. למימר **דלידייניי ככלל ופרט: או דלמא כיון**. דתרוייהו שוו דמין בהמה טמאה נינהו לאו שנייה ימירא הוא וכי אית מקצת סימנים דאם חייב: **סימנין מילתא**. חשוכה היא דלע"ג דלישמינו כולי האי מחייבי ליה מקצת סימנין כזכורה: **מאי לאו אפי' פרה שילדה מין סוס**. וש"מ סימנא מילתא היא וכ"ש כולהו אפי': **לא אפרה שילדה מין חמור**. דהואיל תרוייהו בני קדושת ב"המה נינהו כי אית מקצת סימנין חייב ולא תפשוט מינה אלא חדא: **מאי לאו אסרוייהו**. קאי האי ואם יש מקצת סימנין ותפשוט מינה תרמי: **לא אפרה שילדה מין חמור**. ומשום דתרוייהו קדשי כזורות: **אבל חמור שילדה מין סוס למאי הלכא קתני לה הכא לפטורא**. ללמשעתינ דנמדה חייב ופטור מן הזכורה כי לית ציה מקצת סימנין דמשום רישא קתני חמור שילדה מין סוס אבל סיפא לאו עלה מהדר: **חמור אדום** ^(א) . וליחייב כזכורה קמ"ל. סתם סוקים **אדומים** הן: **סימנא נעלמא דלא סתליף** לך. גירסתך נמשנה ומימא טהורה שילדה מין טמאה אסור וטמאה שילדה מין טהורה ומת: **דבר**

אציטרך ס"ד התם הוא דיש לה קרנים והא אין לה קרנים הא פרסותיה סדוקות והא פרסותיה קלוטות אבל **הבא דאידי ואידי אין לה קרנים אידי ואידי פרסותיה קלוטות אימא חמור אדום בעלמא הוא קמשמע לן**: ומה **הן באכילה כו'**: למה לי למיתני שהיוצא סימנא בעלמא הוא דלא תיחלף לך דלא תימא זיל בתריה ידידיה והאי טהור מעליא הוא והאי טמא מעליא הוא אלא זיל בתר אימיה מנא הני מילי דתנו רבנן ^א אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה יש לך שהוא מעלה גרה ומפריס פרסה ואי אתה אוכלו ואיזה יזה טהור שנולד מן הטמא או אינו אלא טמא הנולד מן הטהור ומאי ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה הכי

סימן בעלמא הוא. לגרסי' דלא תיחלף לך איזה מותר באכילה דיכלי איניש למיטעא ביה: דלא תימא זיל בתריה ידידיה. דנולד אי הוי מין טהור ליהוי טהור מעליא הלכך קאמר שהיוצא מן הטהור דזיל בתר אימיה אי אימיה טהורה היוצא ממנה אציג' שהוא מין טמא טהור: או אינו. אפילו טמאה הנולידה מן הטהורה לא תאכלו ומאי ממעלה

הלוקח עובר חמורו פרק ראשון בכורות ו.

ו **ומה הן באכילה**. מה הוא מיושב יותר שלג דבר אלא בפרה שילדה מין חמור ולא חמור ^(א) (הילד פרה): **ל"מה די במיתני שהיוצא**. לקמן^(ב) דייק מינה מי רגלים של חמור אסורין והכא דייק מדקמני שהיואל שנותן טעם לדבר הוה ליה למיתני והיואל: ^(א) **ורבי שמעון נפקא מאת הגמל**. הכא דריש ר"ש

את וצפ' קמא דמנחות (דף יא:) גבי לבונה אמר ר"ש את לא דריש וז"ל את לא דריש להסיא דרשא מדע מדלא מייתי עלה הסיא דשמעון העמסוני כדמייתי הכא וא"ת דמשמע הכא מאן דדריש את אסר קלוט כר"ש ורבי יוסי הגלילי דריש צפ' ארבעה ותמשה (ב"ק מא'): **לדריש בעל השור נקי מדמי ולדות** ואת להנחת עורו וצפ' בהמה המקשה (חולין דף ע:) שרי קלוט גבי בהמה שמת עוצרה ואמר ר' יוסי הגלילי בטמאה טמא בטהורה טהור דכתיב וכל הולך על כפיו מהלכי כפיס ^(א) טמא לך ופריך קלוט צמעי קלוטה ליטמא ש"מ פשיטא ל'י לר' יוסי בטהורה טהור וי"ל נימא ליישב מילתיה דר' יוסי אפילו למי"ד קלוט שרי א"נצראשו ורובו דמי לאמו איירי דמודה ר' שמעון ^(א) דשרי ויש לדקדק מהכא דכי הלכתא דלא דרשנין את דקיימא לן כרבנן דשרו קלוט כדמוכח פרק בהמה המקשה (שם עה): **דלמר הכל מודים בקלוט בן קלוטה בן פקועה שמותר תרמי תמייה דכריי אינישי ש"מ קלוט שרי** ^(א) ואיכא לאוקמא בראשו ורובו דמי לאמו אם כן נחיר קלוט ^(א) מהא טעמא ואת יעמיד לאסור חלצו וגמל נשה מפני שפועה כמו שפן וארנבת כדלמר לקמן וה"ג נימא לר' יוסי הגלילי אבל יש לדקדק מדלמר פרק צנות כותים (נהד דף ב.) נקטינן אין קושי סותר צנייה ואי משכחת מנא דלמר סותר ר' אליעזר היא והתם (דף לה.) מפרש טעמא דר' אליעזר משום דדריש את וצנכותות פ' הנושא (דף קג.) **דלמר הזהיר בצבדו למנעם וקאמר אשת אב הואי ופריך אשת אב נמי דלורייתא היא את אפי' לנדות אשת אפי' י"ל נימא ל'י ליישב דברי רבי ככולי עלמא ^(א) עוד נראה דאין זה ראה מנדה דמה הוא זקוק לומר א אי משכחת מנא דלמר סותר ר' אליעזר היא הא איכא כל הני תנאי דדרשי את ^(א) **פיר"ש**. וא"ת לוקמא ^(א) בצבדו ^(א) ואם דמשווה כצודו לצבד המקום קידושין (דף ל:) ולעצור עליו צנני עשה ^(א) (כדלמר תפילה ושיחה עשה) י"ל דמשמע ליה דומיא מורא של מקום וזה אי אפשר ורבי עקיבא מרבה תלמידי חכמים דתנן (אבות פ"ד מ"ג) מורא רבך כמורא שמים: **הטמאאם****

אבל **הבא דאידי ואידי אין לה קרנים והא פרסותיה סדוקות והא פרסותיה קלוטות אבל הן באכילה כו'**: למה לי למיתני שהיוצא סימנא בעלמא הוא דלא תיחלף לך דלא תימא זיל בתריה ידידיה והאי טהור מעליא הוא והאי טמא מעליא הוא אלא זיל בתר אימיה מנא הני מילי דתנו רבנן ^א אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה יש לך שהוא מעלה גרה ומפריס פרסה ואי אתה אוכלו ואיזה יזה טהור שנולד מן הטמא או אינו אלא טמא הנולד מן הטהור ומאי ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה הכי

סימן בעלמא הוא. לגרסי' דלא תיחלף לך איזה מותר באכילה דיכלי איניש למיטעא ביה: דלא תימא זיל בתריה ידידיה. דנולד אי הוי מין טהור ליהוי טהור מעליא הלכך קאמר שהיוצא מן הטהור דזיל בתר אימיה אי אימיה טהורה היוצא ממנה אציג' שהוא מין טמא טהור: או אינו. אפילו טמאה הנולידה מן הטהורה לא תאכלו ומאי ממעלה

יש א ב מיי פ"ב מהל' בטרות הלכה ו סמג עשין רלח נוש"ע י"ד סימן שטו סעיף ו: **ג נמי פ"א מהל' מאכלות אסורות הל"ה נוש"ע י"ד** סי' עט סעי' ב: **עין משפט** **נר מצוה**

שיטה מקובצת

אל אלא בפרה שילדה מין חמור ולא חמור שילדה פרה. וראייתו ספרים שכתוב בהם וחמור שילד כעין פרה וגירסת נכונתה היא דטפי הוי חרוש דפטור מן הכבורה מחמור שילדה כעין סוס פרה. וראייתו קדוש בבכורה. ע"כ תוספת הרא"ש: מ עוד נראה דאין זה ראה וכו'. וג"ל דאין זה רחיוו דניחא ליה לטנטק כ"רא לפי שדבר בקושי עצמו. תוס' הרא"ש: מ אן אי משכחת תנא דהא נראה דר' אליעזר היא אמר איכא כל הני דרדשי את כיון וכו' ואי"ת לוקמא על מוראת אב ואם הדשוח בכודן לכבוד המקום וכו' ולעבור בתרי עשה וכו' (עי' תוס' קמא ע"ב) כדאמר רבי תהפילין שיש ח' עשה וז"ל הרא"ש ז"ל וי"ל דלא משמע ליה להשוות מורא בשר ודם למורא המקום עד שבא ר"ע וכו' ת"ח. לפי שפנינו בהם לשון זה ומורא רבך כמורא שמים אבל ואהבת את ה' אלהיך לא הוה ק"ל לרבות אב ואם לענין אהבה (דמי' [כיון] שהשוה הכותב [בכורים] לכבודו ע"כ מצאתי וג"ל דשעות נפל בהנה וג"ל מאי דכתבו ואי"ת קאי על דבור התוס' שקביעותו על מא דאמרו בגמ' כיון שהגיע לאת ה' אלהיך תירא פירש וכו' והוא בעי':

רבינו גרשום (המשך)

דפטורה מן הכבורה כי אין בו מקצת סימנים ואפילו פרה וכו': חמור שילדה מין סוס דכי אין בו מקצת סימנין מכביעי דפטור אלא מין סוס דכי אין בו משום דחמור ילדיה מין סוס דחייב דכי יש בו מקצת סימנים. לעולם אפרה קאי ולא אחמור ואי אמרת א"כ חמור שילדה מין סוס למאי קתני לה לפטור פשיטא לאו פשיט' היא דאיצטר' למיתני לה לפטורה דלא ליתנין לא מפרה שילדה חמור דסד"א התם הוא כפרה שילדה חמור דכי אין לה מקצת סימנים דפטורה דהא יש לה קרנים וכו': אבל הכא. בחמור שילדה מין סוס דאריי ואידי אין לה קרנים אידי ואידי פרסותי' קלוטות ממאי דהאי מין סוס דלמא לאו סוס הוא אלא חמור אדום בעלמא הוא. דסתם סוס אדום וחמור שחור. והאי דלמא אציג' דאדום הוא אימא חמור אדום הוא וליחייב בכבור להכי אציטרך למתני לה לפטורה ואכתי לא ליתנין דליחייב בכבור כי יש בו מקצת סימן אלא בפרה שילדה מין חמור אבל חמור שילדה מין סוס ופרה שילדה מין סוס אכתי לא ידעינן: ומה הן באכילה. ולדות של בהמה טהורה שהוא כמין בהמה טמאה מותרין הן באכילה שהיוצא מן הטמא טהור: והיוצא מן הטמא טמא:

ואידי בני מיקדש בכורה יניהו ברהא קאמר ברייתא בהמה טהורה שילדה מין סוס ולא בפרה שילדה מין סוס: מאי לאו. אתרוייהו (קמילי) קאי האי אם יש בו מקצת סימנין ושמ"ד דפרה ילדיה מין סוס דחייב בכבורה: לא. אפרה שילדה מין חמור קאי: למאי קתני לה לפטורא.